

**ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

Матюшинець Яни Володимирівни

**«Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Дисертація Матюшинець Яни Володимирівни з теми «Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки виконана на кафедрі теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол №12 від 14 грудня 2017 року) та уточнена Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 28 жовтня 2021 року). Дослідження здійснене відповідно до наукової теми Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка «Нова стратегія професійної підготовки педагога в умовах євроінтеграції», номер державної реєстрації 0116U002963; термін виконання – 2016–2021 рр.

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації з теми «Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)» Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 28 жовтня 2021 року) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка та призначено двох рецензентів:

1. *Драч Оксану Олександрівну*, професора кафедри всесвітньої історії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка, доктора історичних наук, професора;

2. *Венгловську Олену Анатоліївну*, доцента кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидата педагогічних наук.

Актуальність теми дослідження. Дисертація Я. В. Матюшинець з теми «Генеza ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст.)» присвячена вирішенню важливого завдання, яке розкриває здобутки педагогічної думки модерної доби.

Історія освіти /педагогіки як частина освітологічного і загальноісторичного знання за останні десятиліття зазнала істотних змін, зокрема це: розширення предметного поля історико-освітніх студій та виділення в ньому змістових рівнів; відмова від політичної ідеології та уявної академічності такого типу досліджень; міждисциплінарний підхід у дослідженнях сфери освіти з одночасним подолання описовості, яка почасти витісняє аналіз і узагальнення; пошук інноваційних ракурсів вивчення освітньої спадщини тих, хто стояв біля витоків формування педагогічної думки; необхідність урахування особливостей сприйняття минулого педагогічною спільнотою; популяризація результатів історико-освітніх досліджень, у тому числі й шляхом створення національного історико-освітнього нарративу. Виконана в руслі новітньої історико-освітологічної парадигми дисертація Я.В. Матюшинець відповідає основам цього напрямку. При цьому новацій роботі додало запозичення дослідницьких підходів соціальної психології та соціокультурної антропології, біографічної та інтелектуальної історії.

У такому контексті є очевидним, що дослідження Я.В. Матюшинець щодо вивчення генези ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці у хронологічних межах кінця ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст., є актуальним.

Мета дисертаційної роботи полягає в дослідженні та характеристиці особливостей становлення і розвитку ідей про розвивальне освітнє середовище

для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці (1899–1930), обумовлених внутрішніми цільовими зв'язками, для виявлення нових історико-педагогічних знань.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Здійснити історіографічний аналіз джерел, систематизувати та групувати їх за проблемою дослідження.

2. Розробити періодизацію поступу ідей про розвивальне освітнє середовище для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці 1899–1930 рр.

3. Дослідити внесок персоналій у розвиток ідей про розвивальне освітнє середовище для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці 1899–1930 рр.

4. Охарактеризувати впровадження ідей про розвивальні освітні середовища в практику дитячих установ в означених територіальних та хронологічних межах дослідження.

Об'єктом дослідження рецензованої дисертації є вітчизняна педагогічна думка (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.).

Предметом дослідження визначено генезу ідей розвивального освітнього середовища дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у теорії та практиці вітчизняних педагогів (1899–1930).

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується вдало обраними **методами дослідження**: *пошуково-бібліографічний* – для вивчення опублікованих та архівних матеріалів й теоретичного аналізу, синтезу, систематизації, класифікації джерел із проблеми дослідження; *історико-ретроспективний* – уможливив аналіз пріоритетних ідей вітчизняних педагогів щодо створення і функціонування розвивального освітнього середовища для дітей та їх впровадження в практику; *конструктивно-генетичний* – для аналізу мети, завдань, змістово-методичного забезпечення динаміки ідей розвивального освітнього середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; *хронологічний* – для нового

прочитання й коментування творів вітчизняних педагогів; *герменевтичний* – для нового прочитання й інтерпретації історико-педагогічних текстів; *аксіологічний* – зумовив інтерпретацію внеску представників вітчизняної педагогічної думки в розвиток ідей розвивального освітнього середовища для дітей у системі дошкільного виховання та початкової освіти.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації.

Дисертація Я.В. Матюшинець є самостійно виконаним комплексним історико-освітнім дослідженням, у якому системно і цілісно розкрито становлення і розвиток ідей про розвивальне освітнє середовище дітей дошкільного і молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці кінця XIX – 20-ті роки XX століття в умовах трансформації цілей дошкільного виховання і початкового навчання. У рецензованій роботі чітко виокремлено ідеї про розвивальне освітнє середовище дітей в досліджуваному історичному відтинку та охарактеризовано їх поступ у вітчизняній педагогічній думці та практиці.

Усі репрезентовані у дисертації наукові результати отримано автором самостійно. У статтях, написаних у співавторстві, здобувачкою зазначено факт особистого внеску в такі публікації. Так, у статті «Педагогічні ідеї та практики функціонування розвивальних середовищ у народних дитячих садках і дитячих притулках на теренах України (1899–1910)» здобувачкою висвітлено особливості функціонування розвивальних середовищ для дітей у народних дитячих садках і дитячих притулках у період імперської доби. У статті «Модифікація розвивальних середовищ майданів, захистків та осередків для дітей на теренах України (1917–1919)» авторкою окреслено педагогічні ідеї реалізовані розвивальних середовищах майданів, захистків та осередків для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в роки УНР (1917–1919). У статті «Актуальність педагогічних практик Тимофія Лубенця про розвивальне середовище для дітей у контексті розбудови Нової української школи» дисертанткою проаналізовано ідеї Т. Лубенця про змістове наповнення розвивального середовища для дітей молодшого шкільного віку в дослідній трудовій школі. Усі ці опубліковані статті

написані у співавторстві з Г. Іванюк. У розділі колективної монографії «Ідеї предметно-розвивального середовища для дітей в українському педагогічному дискурсі кінця ХІХ – 20-ті роки ХХ століття», опублікованої у співавторстві з А. Січкара, здобувачкою обґрунтовано ідеї українських педагогів кінця ХІХ – початку ХХ століття щодо предметно-ігрового наповнення розвивального середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній вперше системно і цілісно розкрито становлення і розвиток ідей про розвивальне освітнє середовище для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці (1899–1930) в умовах трансформації цілей дошкільного виховання і початкового навчання. Варто відзначити той факт, що отримані нові знання розширили дослідницьке поле наук про освіту.

Важливим для історико-освітніх студій є те, що здобувачка до наукового обігу вводить маловідомі педагогічні факти, що містилися у педагогічних часописах того часу («Нова рада» (1917–1919), «Вісті ВУЦВК» (1918–1941), «Більшовик» (1919–1925), «Червоний шлях (Єлисаветград)» (1923–1930), «Народний учитель» (1925–1930), «Всесвіт: ілюстрований журнал» (1925–1934)), що сприяло розширенню джерельної бази дослідження й уможливило висвітлення особливостей розвитку ідей про розвивальні середовища дітей дошкільного і молодшого шкільного віку у відображенні історичної епохи.

Наукові положення, розроблені особисто дисертанткою та їх новизна.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликають сумнівів та заперечень.

У *вступі* дисертанткою аргументовано обґрунтовано актуальність теми дослідження. Не викликає сумніву визначений нею науковий апарат дослідження, компоненти якого є взаємозалежними й спрямовані на розв'язання поставлених завдань. Дисертація за змістом і структурою відповідає вимогам, що висуваються до такого виду робіт.

У *першому розділі* дисертації здобувачкою представлено результати проведеного ґрунтовного історіографічного та джерелознавчого аналізу, подано

характеристику сутності ідей розвивального освітнього середовища дітей в історико-освітній ретроспективі (1899–1930), обґрунтовано авторську періодизацію досліджуваного історико-освітнього явища.

У рецензованій дисертації Я.В. Матюшинець використано ґрунтовні результати герменевтичних, соціо- і культурантропологічних і феноменологічних напрацювань, на основі яких вона формує власний методологічний і методичний освітологічний інструментарій і культуру пошуковиці. Як позитивне відзначимо те, що дисертантка, опираючись на проблемний, герменевтичний, системний, комплексний, інтегрований підхід систематизувала джерела за проблемним і комплексним критерієм, що дало всі підстави констатувати глибоку методологічну обізнаність і належну дослідницьку кваліфікованість Яни Володимирівни при студіюванні визначеного до розгляду феномену історико-освітньої та історико-педагогічної проблематики, а саме «Генези ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст.)».

Варто зазначити, що здобувачкою проведено копітку, плідну роботу щодо пошуку, виявлення, систематизації, вивчення та застосування майже всіх різновидів джерел, необхідних для дослідження теми. Про це свідчить те, що дисертанткою було опрацьовано фонди архівних установ України (Центрального державного історичного архіву України у м. Києві; Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), а також колекції Педагогічного музею України; Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського; Архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Заслуговує на увагу те, що авторка не залишила поза увагою періодичні видання. Ця група джерел є важливою для аналізу, оскільки в хронологічних межах дослідження, журнали, газети, часописи були дієвим, та, чи не єдиним джерелом ознайомлення педагогів-практиків із прогресивними ідеями вітчизняних та європейських педагогів, правочинними документами, програмами виховання дітей.

Схвалюємо прагнення Я.В. Матюшинець побудувати дисертаційне дослідження з урахуванням міждисциплінарного підходу. Це вкрай важливо, оскільки кордони між освітологією й іншими гуманітарними науками достатньо прозорі та динамічні. Окреслену ситуацію у дисертації відображено навіть у такій формалізованій сфері як термінологія. Здобувачкою уточнено й обґрунтовано ключові поняття дослідження: «розвивальне освітнє середовище» та «ідеї розвивального освітнього середовища»; пояснено сутність понять «історіографія», «педагогічна історіографія», «історико-педагогічна література», «історико-педагогічні знання» тощо.

Позитивної оцінки заслуговує авторська періодизація поступу ідей розвивального освітнього середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у вітчизняній педагогічній думці (1899–1930). Важливо, що дисертантка розробила її згідно з критеріями – суспільної зумовленості та дидактичним. У періодизації виокремлено та ґрунтовно охарактеризовано три періоди та етапи в них (параграф 1.3).

У *другому розділі* авторкою дисертації висвітлено погляди вітчизняних педагогів на становлення та розвиток ідей про розвивальне освітнє середовище дітей. Здобувачка з'ясувала, що в означених хронологічних межах ці ідеї розвивалися у руслі суспільних запитів та політичних зрушень, набували різноманітних структур.

Позитивним є те, що інформативно-аналітичні судження та висновки Яна Володимирівна робить за результатами опрацювання матеріалів, що зберігаються у фондах архівів. Заслуговує на увагу те, що дисертантка разом із характеристикою провідних ідей, що розвивалися у хронологічних межах дослідження, розкриває внесок маловідомих педагогів (М. Бжезинський, Б. Борович, А. Дараган, І. Лазаревич, Ю. Карпінська, М. Володькевич та ін.), які були суб'єктами ідей розвивального освітнього середовища дітей у визначених хронологічних межах. Тим самим авторка збагачує наукове поле новими іменами, поглиблює вектор взаємозв'язку розвитку ідей про розвивальні освітні середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з контекстом суспільної

атмосфери модерної епохи і трансформацією соціокультурного буття суспільства і мотивацій конкретних індивідів.

У *третьому розділі* дисертації детально висвітлено особливості впровадження? виокремлених ідей про розвивальні освітні середовища у практиці дитячих садків, дитячих клубів, дитячих майданів, осередків, початкових народних училищ. Важливо, що дисертантка поступ обґрунтованих ідей продемонструвала у практичній площині, а саме у: планах занять, організації різних форм життєдіяльності дітей, дидактичному матеріалі, ігровому приладді, нормативних документах, що уможливило дослідити взаємозалежність і взаємозв'язок цих ідей у хронологічних і географічних межах дослідження.

Загальні висновки роботи та висновки до розділів задовольняють запит, сформульований у дослідницьких завданнях.

Дисертація Я.В. Матюшинець за своїм змістом, обсягом і формою є самостійним завершеним дослідженням.

Високий ступінь достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується ґрунтовною джерельною базою дослідження, що налічує 279 найменувань, з яких – 49 архівних справ, що сприяло досягненню мети та розв'язанню поставлених завдань.

Принципових зауважень щодо структури, основних положень та концепції дисертації Я.В. Матюшинець в нас немає. Позитивно оцінюючи результати, що були отримані Яною Володимирівною, у перебігу наукового пошуку, не можемо не висловити окремі **дискусійні міркування та рекомендації**. Беззаперечно погоджуємося з положеннями, що зазначені здобувачкою у частині практичної значущості дисертації, однак для її підсилення варто було б додати положення про те, що фактологічний матеріал дисертації може слугувати основою для написання підручників і посібників з історії освіти України, а також інформацію про те, що за результатами дослідження розроблено та апробовано експериментальну програму навчальної дисципліни «Актуальні ідеї розвивального освітнього середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у вітчизняній

педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX століття)», що може бути включена до варіативного блоку навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта; досить ґрунтовними, змістовними та інформативними є додатки дисертації, авторці варто було у змісті роботи вказати їх назви, що сприятиме їх увиразненню та візуалізації під час теоретичного опису.

Теоретичне й практичне значення отриманих результатів. Дисертація Я. В. Матюшинець містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальне наукове завдання та розширюють наукове знання про генезу ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.).

Заслугує на увагу практична значущість дисертації. Варто зазначити, що основні положення, узагальнені висновки, фактологічний матеріал можуть застосовуватися для оновлення змістових модулів: «Історія освіти», «Педагогіка дошкільна» навчальної дисципліни «Педагогіка», урізноманітнення тематик курсових і дипломних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальностей «Дошкільна освіта», «Початкова освіта». Окрім того, виокремлені продуктивні ідеї та описані у дисертації практики становлять науковий інтерес й можуть бути адаптованими та використовуватися в освітньому середовищі закладів дошкільної освіти та Нової української школи.

Основні положення, узагальнення, висновки дисертації впроваджено в освітній процес Мукачівського державного університету, Відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», Київського університету імені Бориса Грінченка, що підтверджено відповідними актами про впровадження.

Повнота викладення матеріалів у публікації положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основний зміст та результати дисертації повною мірою відображені в 14 наукових публікаціях, з яких: 10 статей є одноосібними, 4 – опубліковано у співавторстві, із них: 5 публікацій – у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань

України; 2 – в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та/або розвитку та Європейського Союзу, 6 – у інших наукових виданнях, 1 – розділ колективної монографії.

**Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до
Організації економічного співробітництва та розвитку та/або
Європейського Союзу**

1. Матюшинець, Я.В. (2020). Висвітлення ідей про розвивальне середовище для дітей на шпальтах газети «Народній учитель». *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*, 1 (8 (36)), 27–34. ISSN: 2353-8406.

2. Іванюк, Г. І. та Матюшинець, Я.В. (2020). Модифікація розвивальних середовищ майданів, захистків та осередків для дітей на теренах України (1917–1919). *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*, 1 (7 (35)), 23–29. ISSN: 2353-8406.

**Публікації у виданнях, включених до переліку наукових фахових
видань України з присвоєнням категорії «Б»**

3. Іванюк, Г. І., Матюшинець, Я. В. (2021). Педагогічні ідеї та практики функціонування розвивальних середовищ у народних дитячих садках і дитячих притулках на теренах України (1899–1910). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 1 (36), 294–301. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-1-47>, ISSN: 2308-4855.

4. Матюшинець, Я.В. (2021). Практичні аспекти розвивального середовища дитячого клубу за матеріалами книги Б. Боровича «Дитячий клуб (Історія одного досвіду)» (1919). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2 (75), 8–12. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-2.1>, ISSN: 1992-5786.

5. Іванюк, Г. І., Матюшинець, Я.В. (2020). Актуальність педагогічних практик Тимофія Лубенця про розвивальне середовище для дітей у контексті розбудови Нової української школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного*

педагогічного університету імені Івана Франка, 2 (29), 179–185. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/29.209458>, ISSN: 2308-4855.

6. Матюшинець, Я.В. (2019). Особливості становлення та поступу розвивальних середовищ для дітей в УНР (1917–1919). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (88). 213-224. DOI <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2019.04/213-225> ISSN 2312-5993.

7. Матюшинець, Я.В. (2018). Ідеї про розвивальне середовище для дітей як предмет теоретичного аналізу. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*, (3-4), 40–55. ISSN: 2312-5829.

Публікації у виданнях, які входять до наукометричних баз, окрім Web of Science Core Collection та Scopus

8. Матюшинець, Я.В. (2017). Ідеї розвивального середовища для дітей дошкільного віку на шпальтах часопису «Вільна українська школа» (1917–1919). *Молодий вчений*, (11), 357–361. ISSN: 2304-5809.

Розділ колективної монографії (у співавторстві)

9. Січкара, А.Д., Матюшинець, Я.В. (2020). *Ідеї предметно-розвивального середовища для дітей в українському педагогічному дискурсі кінця 19-го – 20-ті роки ХХ століття*: колективна монографія. Integration of traditional and innovative scientific researches: global trends and regional aspect: collective monograph. Publishing House «Baltija Publishing», Riga, Latvia, 161–184. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-001-8>, ISBN: 978-9934-26-001-8.

Публікації, у яких додатково відображені результати дослідження

10. Матюшинець, Я.В. (2021). Середовищний підхід до реалізації міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу ЗЗСО. *Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контрверзи сучасного наукового пізнання: зб. тез всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*, 39–41.

11. Матюшинець, Я.В. (2021). Ідеї М. Володькевича про підготовку дитини до життя в освітньому середовищі початкової школи (1900-і рр.). *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення*:

матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 04-05 березня 2021 р.), 25–28.

12. Матюшинець, Я.В. (2021). Софія Русова про роль соціального середовища для розвитку особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Збірник наукових праць за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції «Софія Русова – предтеча Нової української школи»*, 134–136.

13. Матюшинець, Я.В. (2020). Педагогічні ідеї Софії Русової про розвивальне середовище для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020: глобалізований простір інновацій : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.*, 99–102.

14. Матюшинець, Я.В. (2020). Педагогічні погляди Наталії Лубенець про значення розвивального середовища в підготовці дітей до навчання у школі. *Scientific bases of solving of the modern tasks. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference*, 276–279.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць і результатів автоматизованої перевірки на відсутність плагіату встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст роботи не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення й результати дисертаційного дослідження оприлюднювалися на науково-практичних конференціях різних рівнів:

міжнародних – «Scientific bases of solving of the modern tasks» (м. Франкфурт на Майні, Німеччина, 2020), «Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення» (м. Київ, 2020), «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2020: глобалізований простір інновацій» (м. Київ, 2020), «Забезпечення якості вищої освіти у країнах Європейського Союзу» (м. Київ, 2020), «Сучасні стратегії педагогічної освіти в контексті розбудови суспільства сталого розвитку та євроінтеграції» (м. Київ, 2019), «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи» (м. Суми, 2019), «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний

виміри змін» (м. Суми, 2019), «Педагогіка у міждисциплінарному вимірі: варіативність моделей неперервної педагогічної освіти» (м. Київ, 2018), «Сучасні стратегії педагогічної освіти в контексті розбудови суспільства сталого розвитку та концепції нової української школи» (м. Київ, 2017);

всеукраїнських – «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контрверзи сучасного наукового пізнання» (м. Київ, 2021), «Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення» (м. Полтава, 2021), «Софія Русова – предтеча Нової української школи» (с. Ріпки, Чернігівська обл., 2021), «Професійна діяльність педагога в умовах парадигмальних змін» (м. Київ, 2020), «Якість професійної підготовки сучасного педагога: український та європейський виміри» (м. Київ, 2020), «Велет українського слова» (м. Київ, 2019), «Інновації у професійній підготовці педагога в умовах євроінтеграції освітнього процесу: погляд науковців і практиків» (м. Київ, 2019), «Дослідження молодих вчених: від ідеї до реалізації» (м. Київ, 2019), «Якість освіти України: сучасні виклики та пріоритети розвитку» (м. Київ, 2018), «Професійна підготовка педагогів в умовах євроінтеграції: проблеми та перспективи» (м. Київ, 2017);

всеукраїнських науково-методологічних семінарах – «Понятійно-термінологічний апарат історико-педагогічних досліджень: історія і сучасні підходи» (м. Київ, 2021), «Дослідницькі підходи до історико-педагогічних розвідок: від традицій до новацій» (м. Київ, 2020), «Форми репрезентації джерел з історії освіти» (м. Київ, 2019).

Оцінка мови та стилю дисертації. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступний для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам п. 10, 11 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Ознайомившись із дисертацією Я.В. Матюшинець «Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)» і науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дослідження, а також взявши до уваги результати фахового семінару, вважаємо, що: дисертація, виконана Яною Володимирівною Матюшинець з теми «Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)», є самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних і практичних завдань, пов'язаних із історико-освітньою реконструкцією досліджуваного феномену – генези ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.).

У дисертації отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, основні наукові положення і висновки достатньо обґрунтовані та підкріплені конкретно-статистичним матеріалом. Її зміст відповідає визначеним темі й меті, поставлені наукові завдання розв'язано повністю, мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення повністю обґрунтовані й отримали необхідну апробацію на наукових конференціях. У публікаціях здобувача відображені всі положення дисертації.

Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань і спеціальності, із якої вона подається до захисту. За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація Я.В. Матюшинець відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти й накопичено теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у царині професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, опановано методологію наукової й педагогічної діяльності.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертація Матюшинець Я.В. «Гене́за ідей розвивального освітнього середовища дітей у вітчизняній педагогічній думці (кінець XIX – 20-ті рр. XX ст.)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, характеризується повнотою викладу досліджуваного матеріалу й відповідає вимогам п. 10, 11 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167 (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

професор кафедри всесвітньої історії
Історико-філософського факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор історичних наук, професор

О.О. Драч

Рецензент:

доцент кафедри педагогіки та психології
Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук

О.А. Венгловська

